

Utbildningsinspektion i Nyhemsskolan Förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Nyhemsskolan den 3–4 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Nyhemsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Nyhemsskolan intervjuades rektorn, lärare, elevhälsoteam samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser liksom i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Nyhemsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	121
Förskoleklass	32
Grundskola	230
Obligatorisk särskola	1

Bebyggelsen runt Nyhemsskolan, vars äldsta delar är från tidigt 1900-tal, är varierad med såväl äldre som nyare enfamiljsvillor, radhus samt hyreshus. Omkring 35 procent av eleverna har annat modersmål än svenska.

Det finns två klasser i varje årskurs och klasserna är numera åldershomogena. Skolans personal är indelad i ett arbetslag från förskoleklass till och med årskurs 2 och ett arbetslag med personal i årskurs 3 till 5. Personalen inom samma årskurs samverkar också i stor utsträckning och ofta slås klasserna samman i ”storklasser”.

Eleverna har hitintills fortsatt efter årskurs 6 på Brunnsåkersskolan. Från och med detta läsår lämnar eleverna skolan efter årskurs 5 vilket innebär att skolans elevantal och personalstyrka kommer att minska.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Nyhemsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Trivsel och öppenhet för människors olikheter präglar arbetsmiljön på Nyhemsskolan. Föräldrarnas engagemang för skolan är stort och tas väl tillvara. Personalen är behörig och erfaren. Rektorn har satt igång ett nödvändigt utvecklingsarbete i riktning mot en målstyrd utbildning.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kunskapsutveckling bör följas upp mer systematiskt i alla ämnen.
- Undervisningen i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen behöver ses över så att det säkerställs att alla elever ges förutsättningar att nå de nationella målen för årskurs 5.
- Samverkan kring vad barnen och eleverna lär behöver förbättras dels inom Nyhemsskolan, dels mellan Nyhemsskolan och förskola respektive Brunnsåkersskolan. I detta sammanhang bör de nationella målen och kraven i kursplanerna aktualiseras.
- Arbetet för att stimulera eleverna att utveckla och omfatta samhällets värdegrund bör vara aktivt i alla årskurser och klasser. Det finns i detta sammanhang anledning för skolan att fördjupa sina insatser för att komma till rätta med de kränkningar som förekommer med viss frekvens på skolan.
- Elevernas inflytande över undervisningen behöver ytterligare utvecklas.

- Skolan bör se över att lärare undervisar huvudsakligen i de ämnen de har utbildning i.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Stöd genom studiehandledning på modersmålet genomförs inte trots att det finns elever som har behov av detta (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för majoriteten av de elever som har svårigheter i skolarbetet (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Undervisning i hem- och konsumentkunskap och teknik genomförs inte (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och grundskolans kursplaner).
- Elevens val erbjuds inte (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen, som inte fungerar inte som ett verktyg för att förbättra verksamheten, saknar beskrivningar av vilka åtgärder som skall vidtas för att förbättra måluppfyllelsen (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Relationerna mellan elever och mellan elever och personal är på Nyhemsskolan övergripande goda och öppenheten för människors olikheter framstår, såvitt går att bedöma, som god. Elever och personal trivs och även om kränkningar förekommer har eleverna förtroende för att lärarna reder ut konflikter och bråk.

Under detta läsår har två fall av mobbning hanterats av skolans ”antimobbningsteam” men intervjuade elever uppgav att de kände till ytterligare fall av mobbning i sina klasser. Elevernas språkbruk innehåller enligt personalen i allt för hög utsträckning kränkande tillmälen och svordomar.

Arbetsron och studiemotivationen är huvudsakligen god men relativt stora variationer finns i dessa avseenden mellan olika klasser i vissa årskurser.

Elevernas kunskapsutveckling mätt i nationella prov i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik visar att en stor andel av eleverna år 2006 nådde målen i engelska och svenska medan en större grupp elever, omkring 15 procent, inte nådde målen för matematik. Skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen.

Sammanfattning

Trivsel och en positiv inställning till skolans mångfald präglar arbetsmiljön på skolan. Det finns dock anledning för skolan att fördjupa sina insatser för att komma till rätta med kränkningar av olika typ som förekommer med viss frekvens på skolan. Skolan bör också uppmärksamma variationerna i elevernas lust att lära. Elevernas kunskapsutveckling i flera ämnen har inte kunnat bedömas då det på skolan saknas en övergripande bild av detta.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Personalen på Nyhemsskolan arbetar medvetet och framgångsrikt för att komma till rätta med bråk och konflikter som kan uppstå mellan elever. Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och diskriminering och för att förmedla och förankra andra grundläggande normer och värden, t.ex. jämställdhet mellan män och kvinnor, solidaritet med svaga och utsatta, genomförs däremot i praktiken endast sporadiskt.

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Nyhemsskolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94 som huvudsakligen var inriktat mot mobbning och inte diskriminering eller annan kränkande behandling. Inspektörsteamet förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Enligt läroplanen skall läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. På Nyhemsskolan har varje arbetslag konkretiserat hur man skall gå till väga för att elevernas inflytande och ansvar skall öka under innevarande läsår. Under våren 2005 genomfördes en utvärdering av elevernas ansvar och inflytande på skolan. En slutsats var att eleverna upplever att de får visst inflytande men att de både skulle kunna och vilja ha mer inflytande. Inspektörernas bedömning är att eleverna har ett visst inflytande över sitt arbete genom att de får planera när och i viss mån hur de skall genomföra vissa av läraren förelagda uppgifter. På senare tid har eleverna också varit delaktiga i att sätta upp individuella mål för sitt lärande. Elevernas inflytande kan emellertid utvecklas ytterligare genom att eleverna mer systematiskt får delta i val av lärostoff och genom att elevernas åsikter om undervisningen, såsom de framkommer t.ex. i utvärderingar, i högre grad får inverkan på utbildningens utformning.

Samverkan med föräldrarna är god. Föräldraföreningen, där många elevers föräldrar är delaktiga, arbetar med såväl utvärderingar av verksamheten, hjälper till att göra skolgården roligare för barnen och ordnar i samverkan med skolan den s.k. Nyhemsdagen som senast hade 600 besökande.

Undervisningens innehåll, organisering och arbetssätt

Statens intentioner med den målstyrda skola som trädde i kraft 1994 var att läroplans- och kursplanemål skulle styra undervisningen. Kursplanemålen anger vilka kvaliteter eleverna skall utveckla i respektive ämne, valet av innehåll är sedan en fråga för den enskilda skolan och läraren. På Nyhemsskolan är kursplanemålen inte i praktiken alltid styrande för vad som behandlas i undervisningen. Inspektörsteamet bedömer att kursplanernas mål måste aktualiseras på skolan.

På Nyhemsskolan finns i dag inga gemensamma lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna utan det är den enskilde läraren som själv utformar innehållet i undervisningen. Personalen upplever att det finns ett ”dike” mellan undervisningen i de äldre och yngre årskurserna och att samverkan inte sker på något systematiskt vis. Det pågår inte heller någon gemensam diskussion med Brunnsåkersskolan om vad eleven skall ha lärt och utvecklat vid olika tidpunkter i sin grundskoleutbildning. Förskoleklassens personal får en bild av vad barnen lärt i förskolan bl.a. genom förskolans dokumentation i ett material kallat ”kunskapens träd”. Emellertid uppges att det finns lite tid för förskoleklasspersonalen att tillgodogöra sig informationen i dokumentationen. Sammantaget bedömer inspektörsteamet att samverkan kring elevernas långsiktiga lärande i samtliga ämnen bör intensifieras mellan årskurser inom skolan och i förhållande till förskolan liksom Brunnsåkersskolan där eleverna fortsätter efter årskurs 6.

Elever i behov av särskilt stöd i svenska och matematik får stöd av speciallärare i grupp. För övriga stödbehov hänvisas till insatser av klasslärare inom klassens ram. Åtgärdsprogram upprättas sällan, varken av klasslärare eller av speciallärare. På skolan finns elever i behov av studiehandledning på modersmålet men sådant stöd ges inte. Elever som tidigare gått i språkförskola har under läsåret börjat på Nyhemsskolan. Det stöd dessa elever får framstår som medvetet.

Utvärdering och bedömning av lärandet

Av föregående avsnitt framgår att det på skolan saknas en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling, utöver vad som framkommer i de nationella proven. Inspektörerna har också kunnat konstatera att det skiftar från lärare till lärare i vilken utsträckning elevernas kunskapsutveckling dokumenteras. Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa hur eleverna utvecklas i förhållande till målen i kursplanerna och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentation är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Inspektörerna bedömer att skolan behöver utveckla rutiner som garanterar att varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen och ämnesområden verkligen följs upp.

Kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning

Ett nödvändigt utvecklingsarbete i riktning mot en målstyrd utbildning har påbörjats på skolan. Detta år har skolan identifierat tre områden som framstår som relevanta för Nyhemsskolans elevers utveckling och lärande. Målen gäller språk och kommunikation, matematik och ansvar och inflytande. Varje arbetslag utarbetar sina strategier för att nå målen och följer också upp arbetet. Kompetensutvecklingsinsatser är kopplade till de prioriterade målområdena.

Skolans utvecklingsgrupp arbetade tillsammans med ledningen fram en ny organisation inför hösten 2005 med såväl ”horisontella som vertikala arbetslag”. Utvecklingsgruppen har också bl.a. arbetat med de individuella utvecklingsplanerna som börjat användas under läsåret. Personalen uppskattar att tid avsatts för pedagogiska diskussioner initierade av rektorn även om diskussionerna ibland inte fullföljs.

Varje skola skall årligen, under medverkan av personal och elever, upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Delaktigheten vid framtagandet av och kännedomen Nyhemsskolans kvalitetsredovisning bland personal, föräldrar och elever är låg. Redovisningen bör också tydligare ange åtgärder för förbättring i de fall det bedömts att måluppfyllelsen inte är tillräcklig.

Ledning och kommunikation

Enligt skollagen skall rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn har också det övergripande ansvaret för skolans resultat. Nyhemsskolans rektor framstår övergripande som väl förtrogen med verksamheten. Hon arbetar aktivt för att utbildningen skall utvecklas i riktning mot en målstyrd skola. Hon tycker dock att det är svårt att få tid till det pedagogiska utvecklingsarbetet eftersom mycket av hennes tid går till elevvårdsarbete och möten. Hon har arbetsledaransvar för 40 personer.

Sammanfattning

Ett nödvändigt utvecklingsarbete i riktning mot en målstyrd utbildning har kommit igång på Nyhemsskolan. Kursplanerna bör dock snarast aktualiseras i samtliga ämnen så att de nationella målen i högre grad blir styrande för undervisningen. Samverkan kring elevernas långsiktiga lärande i samtliga ämnen bör intensifieras mellan årskurser inom skolan och i förhållande till förskolan och Brunnsåkersskolan där eleverna fortsätter efter årskurs 6.

Rutiner behöver utvecklas som garanterar att varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen och ämnesområden följs upp.

Stöd genom studiehandledning på modersmålet ges inte trots att det finns elever som har behov av detta. Åtgärdsprogram upprättas inte för alla de elever som har svårigheter i skolarbetet.

Arbetet för att stimulera eleverna att utveckla och omfatta den värdegrund som beskrivs i läroplanen bör vara aktivt i alla årskurser och klasser.

Elevernas inflytande över undervisningen behöver ytterligare utvecklas. I kvalitetsredovisningen måste förslag på konkreta åtgärder redovisas i de fall de nationella målen för utbildningen inte bedöms ha nåtts.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Av skollagen framgår att kommunen är skyldig att för undervisningen använda pedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller om det finns annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Många av Nyhemsskolans lärarpersonal har lång erfarenhet och alla har lärarbehörighet. Undervisningen bedrivs emellertid i viss utsträckning av klasslärare som inte har utbildning för undervisning i alla grundskolans ämnen. Detta bör ses över.

Idag genomförs ingen undervisning i hem- och konsumentkunskap och teknik vilket krävs för att eleverna skall kunna nå de nationella målen för årskurs 5 i dessa ämnen. Elevens val anordnas inte på skolan.

I lärarintervjuerna framkommer vidare att omfattningen av undervisningen i de naturorienterande ämnena i vissa klasser har en omfattning som inte ger eleverna tillräckliga förutsättningar att nå kursplanemålen för årskurs 5. Inspektörerna bedömer mot denna bakgrund att undervisningen i naturorienterande ämnen omgående behöver ses över.

Sammanfattning

Lärarpersonalen på Nyhemsskolan är behörig och erfaren. Undervisningen i de naturorienterande ämnena behöver emellertid avsevärt förbättras. Eleverna måste få undervisning i hem- och konsumentkunskap och teknik. Elevernas rätt till elevens val måste tillgodoses.

Datum	Ort
2006-12-13	Lund

Helene Roslund

Lena Godin